

SYNAXIS
VAN DE
HEILIGEN
VAN
BELGIE

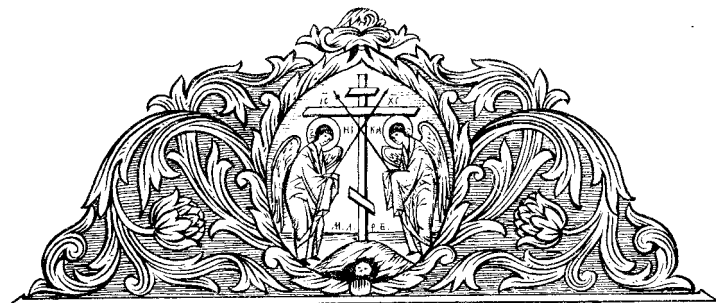

GOZALOV BOOKS

De illustraties in dit boek
zijn van de kunstvaardige handen
van Protodiaken Pol Hommes.

© Gozalov Books, Den Haag, 2012
& Orthodox Klooster
'Moeder Gods, Troosteres der Bedroefden',
Pervijze

ISBN: 978-90-79889-29-7

1862 - 150 JAAR ORTHODOXIE IN BELGIË - 2012

TOT EER EN LOF
VAN DE ALMACHTIGE DRIE-EENHEID,
VAN DE ALHEILIGE MOEDER GODS
EN VAN ALLE HEILIGEN.

Tijdens het bestuur van Zijne Heiligheid KYRILL,
Patriarch van Moskou en geheel Rusland;

Met de zegen van de zeer Hooggewijde SIMON,
Aartsbisschop van Brussel en België;

wordt deze SYNAXIS van de HEILIGEN van BELGIE uitgegeven bij de viering van het **150-jarig jubileum** van de Orthodoxe Kerk in België (1862-2012) samengesteld uit oude bronnen door de moniale Elisabeth, de dienaar Gods Nikodim en Archimandriet Thomas, Abt van het Orthodox Klooster 'Moeder Gods, Troosteres der Bedroefden' te Pervijze (België) en verlucht door Protodiaken Pol Hommes. De icoon op de kaft werd getekend door de dienares Gods Irina (Gorbounova-Lomax).

en gedrukt en uitgegeven door de zorgen van de Uitgeverij GOZALOV BOOKS in de door God beschermde stad Den Haag (Nederland), in het jaar 2012 na de Geboorte in het vlees van onze Heer Jezus Christus.

INLEIDING EN VERANTWOORDING

Het is met de grootste dankbaarheid dat wij, bij gelegenheid van het 150-jarig jubileum van de Russisch-Orthodoxe Kerk in België, dit boek over de Heiligen van België publiceren.

We zijn alle medewerkers dankbaar, die tijd noch moeite hebben gespaard om deze publicatie te helpen realiseren.

We zijn alle mensen dankbaar, die gedurende vele decennia in deze streken het pad van het Ware Geloof hebben gebaad en begaan en ons door hun voorbeeld ertoe hebben aangezet deze weg ook in te slaan en te blijven bewandelen.

Wij zijn tenslotte alle Heiligen dank verschuldigd, die hier in reeds lang vervlogen tijden onuitwisbare merktekenen hebben uitgezet, die ons tot op de dag van vandaag tot richtpunt zijn.

Wij konden niet alle Heiligen van België bespreken, velen zijn bovendien enkel door onze Hemelse Vader gekend. Daarom bieden wij u, lezer, een synaxis, een samenvatting van 30 Heiligen aan, waardoor u kunt ontdekken hoe het Geloof werkelijk mensenlevens kan veranderen. Het is onze waarachtige hoop dat u tijdens het lezen van deze heiligenlevens in uw hart en ziel geraakt wordt en dat u zich bewogen en geroepen voelt om uw beleving van het Christelijk Geloof meer diepgang te gunnen. Een verhevener geschenk kunt u zichzelf en de Kerk bij dit jubileum niet aanbieden.

Aartsbisschop Joan van San Francisco, Shanghai, Brussel en België, die als laatste Heilige in dit boek besproken wordt, begreep de noodzaak van het vereren van de regionale en nationale Heiligen. Vader Serafim van Platina, een Amerikaanse monnik (1934-1982), had het voorrecht Vla-

diko Joan te mogen ontmoeten. Hij erfde van hem de zachte drang om op zoek te gaan naar 'deze vergeten helden'. Daarom vertaalde hij in het Engels het boek 'Vita Patrum' van Gregorius van Tours (539-594), waarin de bisschop de asceten uit het Gallië van de 4de, 5de en 6de eeuw beschrijft. Velen kende Gregorius persoonlijk, sommigen waren zelfs familieleden. Dit boek is een standaardwerk voor allen, die zich wensen te herbronnen of te verdiepen in de vroegste jaren van het Christendom in onze streken. In zijn inleiding op 'Vita Patrum – The Life of the Fathers by St. Gregory of Tours' schrijft Vader Serafim over het belang van heiligenverering:

“Een toetssteen voor de diepgang van de Ware Orthodoxie is de liefde voor Christus’ Heiligen. Vanaf de vroegste eeuwen heeft de Kerk de gedachtenis van haar heiligen gevierd. Aanvankelijk waren dat de Apostelen en de Martelaren die hun leven offerden voor Christus, vervolgens de Woestijnvaders die zichzelf kruisigden uit liefde voor Christus en tenslotte de Hiërarchen en Herders die hun leven schonken voor de redding van hun kudden. De Kerk heeft de levensbeschrijvingen van haar Heiligen steeds gekoesterd en hun gedachtenis in de Goddelijke Diensten herdacht. Deze beide bronnen, de levens van de Heiligen en de Goddelijke Diensten, zijn voor ons van uitzonderlijk belang, indien wij de ‘originele’, d.i. authentieke, Orthodoxe Traditie, inzake geloof en vroomheid, willen bewaren. De valse ‘verlichting’ van onze tijd is zo bedreigend dat talrijke Orthodoxe Christenen meegelokt worden naar de opgeblazen, opgesmukte ‘hedendaagse wijsheid’. Ongemerkt worden ze beroofd van de Ware Orthodoxie en blijven ze verweesd achter met een lege schelp van Orthodoxe rituelen, formules en gewoonten. (...) Leuzen als “Terug naar de Traditie” en “Patristische Revival” zijn, binnen dit modernisme, zelden meer dan louter academische modegrillen, die helemaal niet leiden naar de Orthodoxe diepgang, maar naar nog meer banale oppervlakkigheden. De Ware Orthodoxie kan op de meest sprekende wijze worden ontdekt in de levensbeschrijving van Heili-

gen en in soortgelijke teksten, die niet zozeer het uiterlijke aspect beklemtonen van een correct dogma of een juist ritueel, maar veeleer de innerlijke, vrome beleving accentueren van de Orthodoxie, in houding en handeling. (...) Laat ons vanuit deze visie de Orthodoxe Heiligen uit het Westen proberen te benaderen. (...) Moge deze inspanning een passende proloog zijn op de schatkist van alle Orthodoxe teksten. Moge dit boek de moderne mens bevrijden van zijn ijdele, hedendaagse 'wijsheid' en hem terugvoeren naar de diepten van de Orthodoxe Oudheid en Literatuur..." (p.14-15)

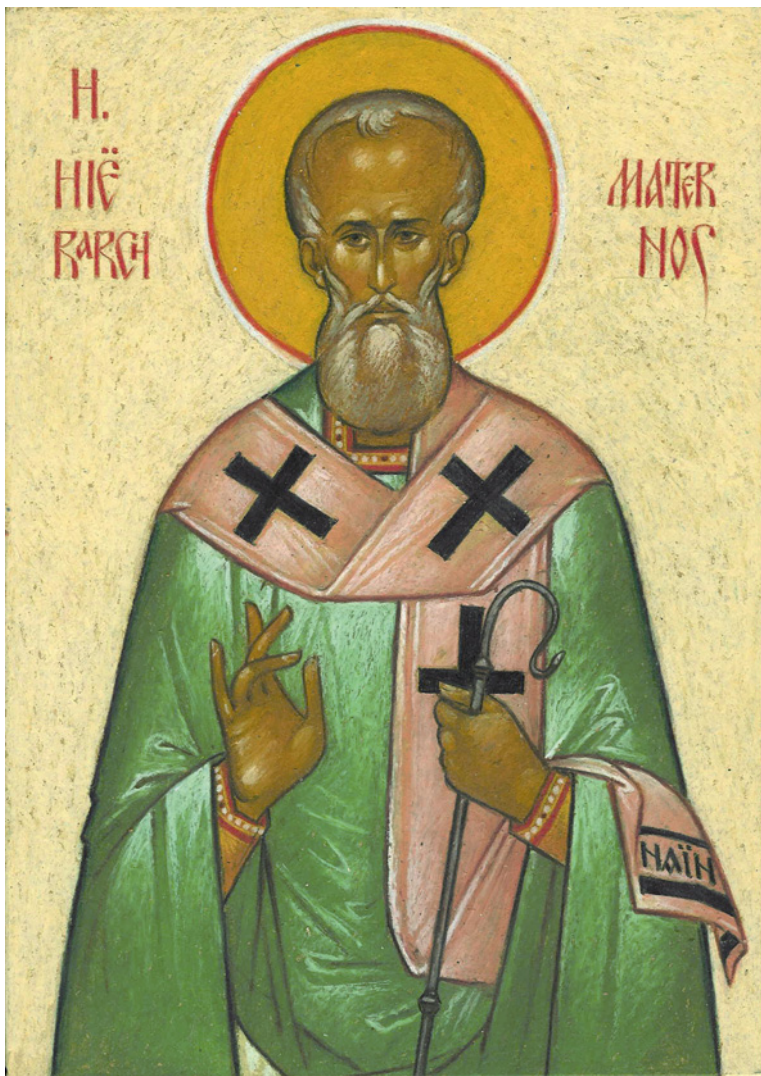
In alle nederigheid wensen wij ten volle deze verantwoording en doelstelling te onderschrijven.

Moge God u, lezer, en uw geliefden tijdens dit jubeljaar en de komende jaren overvloedig zegenen!

Archimandriet Thomas & de dienaar Gods Nikodim

Orthodox Klooster van Pervijze
'Moeder Gods, Troosteres der Bedroefden'

Thomaszondag 2012

MATERNUS
BISSCHOP VAN TRIER,
KEULEN EN TONGEREN
? – 130

Oe traditie vertelt hoe tussen de jaren 42 en 52 Maternus als hypodiaken, in het gezelschap van Bisschop Eucharius en diaken Valerius, vanuit Rome naar Noord-Gallië vertrok om er het Evangelie te verkondigen. Deze opdracht werd hen toevertrouwd door de Apostel Petrus zelf.

Nadat zij de Rijn bereikt hadden, kwamen ze aan in het dorpje Ell, gelegen in het huidige Elzas. Daar was een Romeins garnizoen gelegerd, dat er vele afgodenaltaren had gebouwd. Maternus vernietigde een heidense tempel en bouwde op dezelfde plek een kerkje. Vervolgens reisde het drietal af naar Straatsburg, waar de mensen echter ongevoelig bleven voor het Woord Gods. Daarom keerden ze terug naar Ell, waar de diep ontgoochelde Maternus ziek werd en stierf.

Zijn ontmoedigde gezellen, Eucharius en Valerius, spoedden zich terug naar Petrus die hen zijn staf schonk om Maternus opnieuw tot leven te wekken en hem te melden dat “de tijd voor de eeuwige rust nog niet voor hem was aangebroken.” Deze opwekking van de dode Maternus, die reeds als de jongeling van Naïm (Luk. 7,12) door Christus werd opgewekt en later tot de Zeventig behoorde, die door de Heer werden uitgezonden, en die nu 40 dagen in het graf begraven lag, baarde zo'n verwondering dat een grote menigte naar de drie gezellen toekwam om zich te laten dopen. Deze gebeurtenis was het fundament van de kerken te Straatsburg, Trier, Keulen en Luik.

In Trier wordt Maternus vereerd als de derde bisschop na Eucharius en Valerius. Hij is tevens gekend als de eerste bisschop van Keulen en van Tongeren. Keulen was in die tijd de hoofdstad der Ubiërs, terwijl Tongeren gelegen lag op het kruispunt van de Romeinse heerwegen tussen de

strategisch belangrijke kampplaatsen Bavai, Keulen, Nijmegen en Aarlen. In Tongeren kende hij meteen succes en bouwde er een kerk ter ere van de Moeder Gods. Hij vestigde er zijn bisschopszetel en reizend langs de oevers van de Maas, bezocht hij de rotspartijen, waar zich mensen bij hadden gevestigd en waar hij ook kerkjes bouwde. Deze plaatsen groeiden later uit tot de steden Maastricht, Namen en Dinant. Hij kwam ook langs te Walcourt, Ciney, Leffe, Foy-Notre-Dame en Hoei. Ook daar liet hij een gewaardeerde indruk na, niet alleen door het oprichten van gebedshuizen, maar ook door zijn eenvoud en nederigheid, zijn zachtaardigheid en mildheid, zijn ascese en zijn zorg voor het zielenheil.

Toen hij op die wijze gedurende 40 jaar de Kerk bestuurd had, keerde hij, moe, koortsig en hoogbejaard, terug naar Keulen, waar hij op 14 september 130 vredevol in de Heer ontsliep. Zijn relieken werden vanouds bewaard in Trier. Bisschop Poppo liet deze overbrengen van de Maternuskerk, gelegen naast de Matthias-abdij, naar de Domkerk. Enkele relieken van Maternus werden overgebracht naar Tongeren, Luik en Trier. Uit de aan hem gewijde kerken noemen wij de basiliek van Walcourt en het kerkje aan de voet van de citadel van Namen, waar hij zelf zijn kerkje had gebouwd.

Hij wordt op 20 september vereerd in het diocees Luik en op 25 september in het diocees Namen.

Hij is de patroonheilige van Tongeren en Trier.

Tot in de 19de eeuw trokken jaarlijks talrijke pelgrims naar de Verrijzenisbasiliek van Ell om er, met grote godsvrucht, een bezoek te brengen aan het lege graf, waar de dode Maternus 40 dagen lang had gerust, vooraleer hij met behulp van Petrus' staf tot leven werd gewekt. Die staf werd bewaard in de schatkamer van de kerk van Trier, een tijdlang ook in de kerk van Keulen. Keizer Karel IV heeft de staf later naar Praag laten overbrengen.

WOORDEN VAN WIJSHEID

“De duivel is de oorzaak van alle ijdelheid, want hij is de uitvinder van alle misdaden en dwalingen. Zelf is hij van de waarheid afgedwaald door zich tegen zijn Maker te verheffen. Daarom legt hij er zich op toe de mensen te overtuigen en allen die met hem instemmen, voert hij op verderfelijke wijze naar deze dwaling.”

“Door in te stemmen met de duivel werd de mens op staande voet van het kleed der onsterfelijkheid beroofd en verloor hij zijn oorspronkelijke verhevenheid. Ach, welk een smart! Door zijn gulzigheid werd hij buitengeworpen uit de vreugden van het Paradijs, door zijn verbanning kwam hij tot een ellendige verblindings.”

“De Zoon van de Allerhoogste, door Wie alle dingen geschapen zijn en zonder Wie niets gemaakt is, heeft Zich geopenbaard en heeft het vlees aangenomen uit de allereinste Maagd, daar Hij in Zijn Majesteit niet door de mensen gezien kon worden. Hij is deelgenoot geworden van onze natuur, maar Hij bleef vreemd aan elke zonde.”

“Daartoe was Hij echter in de wereld gekomen, niet slechts om de beledigingen, maar ook de dood voor ons te ondergaan. Hij weigerde de boeien, zweepslagen en bespuwing niet om ons aan de eeuwige schande te ontrukken.”

TROPARION T.4

Gij waart de leerling van Petrus * en, zoals uw leraar, * onvermoeibaar in de verkondiging van het Evangelie. * Gij trok door de landen der Belgen * om hen te ontrukken aan de duisternis van de afgoderij. * Te Ciney wekte gij de zonen van een man tot het leven * en door dit wonder werd voor allen duidelijk * dat Christus de Enige en Aanbiddewaardige God is. * Bid tot Hem, Eerbiedwaardige Vader Maternus, ** om onze zielen te redden.

KONDAKION T.5

Heldhaftige Verkondiger van het Vooreeuwige Woord, *
Waakzame Voorvechter der Waarheid, * Heilige Herder
Maternus, * als Leerling van de Eersttronende onder de
Apostelen, * hebt gij het Apostolische Geloof bij de heide-
nen ingeplant. * Bezoek nu uw kudde, * zie om naar uw
schapen * en weid ons allen * aan de beekbeddingen van
het Woord, ** zodat wij mogen ingaan in de stille rust des
Heren.

CHRYSOLIUS VAN KOMEN
APOSTEL VAN VLAANDEREN
MARTELAAR TE KOMEN

? - 280

Chrysolius werd in Armenië geboren uit invloedrijke en Christelijke ouders, die de opvoeding van hun zoon toevertrouwden aan vooraanstaande en ervaren leraren. Hierdoor bekwaamde hij zich zo snel in de Christelijke deugden dat hij tot bisschop werd gewijd.

Toen de vervolging onder de Keizers Diocletianus en Maximianus losbrak en in alle hevigheid woedde in Azië, waar vele Christenen woonden, verliet Chrysolius zijn vaderland. Hierdoor gaf hij gehoor aan Christus' opdracht: "Wanneer men u vervolgt in deze stad, vlucht naar de andere." (Mat. 10,23) Hierdoor stilde hij ook zijn hartsverlangen Christus' Koninkrijk te verkondigen, door het Evangelie te gaan prediken aan de onwetende ongelovigen in Noord-Gallië. Hij vestigde zich tussen de Leie en de Schelde en was zo een der eerste missionarissen die vanuit het Nabije Oosten het Christendom verspreidde in België en Frankrijk. Vanuit Doornik trok hij rond door Vlaanderen om de mensen tot het Ware Geloof te brengen. Niets kon zijn geestdrift temperen: niet de af te leggen afstanden, noch de moeilijke reisomstandigheden of de dreigende gevaren. Hij vertrouwde enkel en alleen op de Heer en leefde naar het Woord van Christus: "Weest niet bevreesd voor hen, die wèl het lichaam doden, maar de ziel nièt kunnen doden." (Mat. 10,28)

Het vertrekpunt voor zijn latere en talrijke reizen was Komen, waar hij een kerkje bouwde om er de Goddelijke Diensten te verrichten en de pas gedoopte Christenen te verzamelen en te onderrichten. Predikend in een afgodentempel te Verlinghem (Frankrijk), werd hij door heidense soldaten verrast en gearresteerd. Chrysolius bood, Chris-

tus' aanhouding in de Hof van Olijven indachtig, geen weerstand, zelfs niet toen zij, uitzinnig van woede, hem met roeden begonnen te slaan. Geduldig verdroeg hij alle pijnen. Opgehitst door deze vredige rust, sloegen zij tentlotte het bovenste deel van zijn schedel af, waarna ze voldaan de plaats van hun misdadaad verlieten. Met Gods hulp en hevig bloedend, kwam Chrysolius weer tot bewustzijn. Vele auteurs vermelden hoe hij zijn schedelkap in de hand nam en naar Komen terugkeerde, waar hij, omringd door verwonderde inwoners, zijn ziel terugschonk aan de Heer.

Op de plaats van zijn marteldood te Verlinghem ontsprong een bron en werd ook een aan hem gewijde kerk gebouwd. Hij werd begraven te Komen. Van beide gemeenten werd hij de patroonheilige, die er na zijn dood talrijke wonderen verrichtte.

Zijn relieken rusten thans in Komen, een reliek bevindt zich ook in het Orthodoxe Klooster te Pervijze. Een oude, Latijnse inscriptie vermeldt dat er ook een deeltje van Chrysolius' relieken rust in de parochie van Lens (Artois). Een hardnekkige overlevering vertelt dat Eligius, als Bisschop van Doornik en Noyon, het lichaam van Chrysolius verhief en het neerlegde in een schrijn, zoals hij dat ook met het lichaam van Piatius heeft gedaan. In 1611 verbleef het schrijn in Brugge, waar men het uit veiligheidsoverwegingen had heengebracht, toen voortdurende oorlogen de streek teisterden. De stad opende toen het schrijn en zond enkele stukjes van Chrysolius' relieken naar Doornik en ontving, als dank voor dit gebaar, enkele stukjes van Eleutherius' relieken. In Doornik werden Chrysolius' relieken feestelijk onthaald op 7 oktober 1611 en dat wordt er nog jaarlijks op 7 oktober herdacht. Chrysolius zelf wordt, ook als beschermer van de vlasvelden, herdacht op 7 februari.

TROPARION T.5

Gij waart de eerste Hiërarch, * die ons het Evangelie van onze redding verkondigde, * Heilige Chrysolius, * en uw prediking hebt gij bezegeld met uw bloed, * toen uw schedel werd afgehouden. * Bind uw kleine kudde als een zegel op uw arm * en versterk door uw gebeden * onze trouw aan het Heilig Evangelie. * Bevestig ons in de ware Liefde, * doe groeien het kostbaar Geloof * en schenk ons de zekerheid van de Hoop, * nu gij bij de Meester staat, ** de Redder onzer zielen.

KONDAKION T.4

Door de vervolging gedwongen * uw geboorteland Armenië te verlaten, * zijt gij in Vlaanderen aangeland * om er de marteldood te ondergaan, * Heilige Chrysolius. * Uw bloed roept vanuit de aarde omhoog * tot de Heerser over alles * om vrede voor de wereld, ** met goud Gekroonde Hiëromartelaar.

PIATUS
PRIESTER-MARTELAAR TE DOORNIK
? - 280

Piatus werd als Pius te Milaan geboren in een adellijke en kapitaalkrachtige familie. Na de dood van zijn ouders verdeelde hij zijn geërfd bezit onder de noodlijdenden, zodat hij, vrij van aardse bezittingen, Christus' weg kon bewandelen. Door de Patriarch van Rome werd hij naar Gallië gezonden om er het Evangelie te verkondigen. Hij verliet zijn vaderland Italië, in het gezelschap van Quintinus, Rufinus, Crepinus, Crepinienus, Victorienus en Eugenius. Zij allen hadden het Kruis als enige wapen en beseften ten volle dat een martelaarsdood een reële mogelijkheid was bij de barbaarse volkeren.

Zo kwam Piatus aan in de streek rond Doornik, Seclin en Chartres, waar hij zijn evangelisatie-opdracht onder de Menapiërs concretiseerde door op alle toegankelijke plaatsen de Blijde Boodschap te verkondigen en er de waarheid van het Christelijk Geloof zelfs met wonderen bekrachtigde. Vele heidenen bekeerden zich, onder wie Ireneüs, de rijkste en machtigste inwoner van Doornik, van wie de latere bisschop van Doornik, Eleutherius, een afstammeling was. Ireneüs schonk Piatus een huiskerk, waar Piatus de Goddelijke Diensten kon opdragen en de Christenen kon onderrichten. Toch liet hij niet na ook op straten en pleinen Christus' Leer te verkondigen.

Toen de vervolging onder Keizer Maximianus als een moorddadige vloedgolf ook Belgisch-Gallië overspoelde, werd Piatus tijdens zo'n preek op keizerlijk bevel door drie Romeinse soldaten gearresteerd. Toen hij zijn belagers zag naderen, sprak hij de verzamelde menigte toe, met deze woorden, die bewaard zijn gebleven: "Broeders en geliefde kinderen, mijn God en de Zoon van de Levende God, Jezus Christus, heeft medelijden met mij. Hij stuurt de dienaren van de dood om mij van mijn lichaam te beroven,

zodat mijn ziel in volle vrijheid tot haar Schepper kan terugkeren. Ik smeed u met aandrang het Geloof te behouden, dat gij hebt ontvangen. Vrees de bedreigingen niet van vorsten, verwerp de verleidelijke woorden van uw vrienden, die u van het Geloof zullen proberen af te brengen. Zij zijn van deze wereld en spreken als aardse mensen. Gij allen zijt geroepen voor de Hemelse Goederen: vertrap manmoedig de woede van de wereld onder uw voeten. Laat u niet bedriegen door rijkdom, laat u niet misleiden door geldzucht. Gedenk onze Heer Jezus Christus, Die voor u talloze beschimpingen en geselingen heeft verdragen en de straf aan het Kruis heeft ondergaan om u uit de macht der duisternis te verlossen en u in Zijn Heerlijkheid en Zijn Koninkrijk binnen te leiden. Bemin Jezus, dien en aanbid Hem op elk uur van elke dag. Stel uw vertrouwen op Hem in de strijd tegen uw tegenstanders. Dank Hem ook namens mij, daar Hij mij heden verheugt door de dag van het afscheid aan deze wereld te bespoedigen. Vandaag zal ik tot God gaan om met Jezus Christus te leven tot in alle eeuwigheid.”

Toen sprak hij nog een gebed uit, maar onder het bidden herinnerde hij zich de woorden van Christus: “Wanneer men u vervolgt in deze stad, vlucht naar de andere.” (Mat. 10,23) Onder het zingen van lofpsalmen leidde hij de Christenen weg, maar de vervolgers haalden hen in. Ze namen Piatas gevangen en onthoofdden onmiddellijk al zijn gezellen.

Piatas werd op 8 september 286 gearresteerd en in de gevangenis opgesloten. Op 1 oktober werd hij, 's morgens om 8 uur, in het openbaar voorgeleid en ondervraagd. Ten aanschouwe van vele heidenen en Christenen beledigde hij standvastig zijn geloof: “Mijn ouders noemden mij ‘Pius’, maar toen ik door de Doop in Jezus Christus herboren werd, ontving ik de naam ‘Piatas’. Ik ben een Christen, want Christus is mijn leven en het is mijn doel omwille van Zijn Liefde te sterven.” Ze rukten hem ruw de klederen van het lichaam en begonnen zijn naakte lijf te geselen

met stokken en schorpioen-zwepen. Piatius bleef echter ongestoord het Geloof belijden: "Ik loof en verheerlijk, ik aanroep en aanbid de Heer Jezus Christus, Die mij heeft bemind en Zichzelf voor mij heeft overgeleverd. Hij is mijn Redder en Hij zal mij binnenkort kronen." Na deze woorden doorkliefde een zwaard zijn hoofd, zodat zijn schedelkap op de grond viel. Piatius raapte deze op en strompelde, hevig bloedend, naar Seclin, waar hij bij een fontein dood neerviel. Hij werd neergelegd in een stenen graf, dat een beroemde plek van verering werd en waarbij vele wonderen geschieden.

Eligius verhief zijn relieken op 29 oktober en vereerde het graf en het schrijn, waarin de relieken te ruste werden gelegd.

Tijdens de 9de eeuw werden zijn relieken, toen rovers uit Normandië de streek onveilig maakten, aanvankelijk naar Saint-Ouen en later naar Chartres overgebracht, waar in de kathedraal een kapel aan hem gewijd werd. Een reliek rust ook in het Orthodox Klooster van Pervijze.

Piatius, die volgens de traditie door Dionysius de Areopagiet gewijd werd, wordt herdacht op 1 oktober, de dag van zijn marteldood.

WOORDEN VAN WIJSHEID

"Bemin Jezus, dien en aanbid Hem op elk uur van elke dag."

TROPARION T.1

In de duistere kerker der folteringen, * waarin Piatius was opgesloten, * daalde Christus neer in vriendelijk en genezend licht. * Verjaag, o Martelaar, de nacht uit de gevangenis, * waarin wij opgesloten zijn door onze zonden * en waarin de brand der hartstochten ons martelt. * Red ons